

AVIOLIITTO

Pekka Ervastian esitelmä 25.10.1925

„Avioliitto on pyhä institutio“, se on ollut, kuten tiedämme kaikkien kristillisten kirkkojen tunnussana. Katolisissa kirkoissa avioliitto on niin pyhä institutio, että se kuuluu sakramenttien joukkoon; ja se, että se on sakramentti, tekee, että sitä ei voida purkaa. Tiedämmehän, että paavilta roomalaiskatolisessa kirkossa täytyy pyytää erikoislupa, jos tahtoo avioeron saada aikaan. Protestantisessa kirkossa olemme taas, samalla kun pidämme avioliittoa pyhänä laitoksena, kuitenkin myös hyväksyneet avioeron pätevistä syistä, kuten sanotaan. Ja kun ajattelemme asioiden historiallista kehitystä, tiedämme, että tämä johtuu siitä, että katolisessa kirkossa, kun joku ihminen, oli hän mies tai nainen, tahtoo olla oikein pyhä ja puhdas Jumalan edessä, tahtoo pyrkiä viettämään pyhää elämää, niin hän ei ollenkaan mene naimisiin, vaan pyrkii luostariin. Katolisessa kirkossa ajateltiin täten, että niin pyhä kuin avioliitto onkin, oli kuitenkin olemassa vielä pyhempi elämä, se, jonka ihminen viettää yksin. Mutta kun sitten huomattiin, että tuo elämä, joka vietettiin yksin, ei läheskään aina ollut pyhä, ei edes niin pyhä, kuin avioliitossa, nousi hengessä kapina näitä pyhyiden määritelmiä vastaan, ja protestantisessa maailmassa Lutherista alkaen on koetettu asettua luonnollisemmalle kannalle, arvostella ja ajatella kaikkia asioita yksinkertaisemmin. Ei ole pidetty avioliittoa niin pyhänä, kuin katolisessa kirkossa, että se ei olisi aivan purkamaton, mutta ei myöskään ole katsottu, että yksin eläminen olisi millään tavalla pyhempää ja puhtaampaa; päinvastoin protestantisessa maailmassa on enemmän tultu siihen, että munkkina ja nunnana olo on useimmissa tapauksissa epäpyhää, ja ainoa pelastus kaikesta epäpuhtaudesta ja epäpyhydestä on sittenkin avioliittollinen

elämä. Täällä protestantisissa kirkoissa ei avioliitto suinkaan ole alempaa kuin munkkina tai nunnana eläminen, pikemmin korkeampaa, koska protestantisessa maailmassa ei uskota enää munkkina ja nunnana elämiseen.

Tiedämme, että avioliitosta on kuitenkin ollut ja on erilaisia käsityksiä eri kansoissa. Tiedämme, että muhamettilaiset pitävät avioliittoa pyhänä, mutta eivät asetu yksiavioisuuden kannalle, kuten kristityt, vaan sanovat, että ainoa tapa välttää kaikkea epäpuhdasta elämää on tehdä avioliitto moniavioisuudeksi. He sanovat, että on parempi, että miehellä on monta vaimoa, joista hän pitää huolta, kuin että hänellä olisi näennäisesti yksi vaimo ja sitten rakastajattaria. Ja muhamettilaiset katsovat aivan pitkään kristittyjen elämää, joka samalla, kun se laissa hyväksyy ainoastaan yksiavioisuuden, kuitenkin jokapäiväisessä elämässä ylläpitää kaikkea epäsiveyttä, jopa tuomitsee koko joukon naismaailmaa ammatillisesti viettämään epäsiveellistä elämää. Tätä muhamettilaiset tuomitsevat hyvin ankarasti ja sanovat, että heidän maailmassaan ei voida naista niin loukata, ei pitää niin alhaisena olentona.

Meillähän on aivan toisenlaiset käsitykset, ja meidän täytyy myöntää, että jos kristikunnassa kohdellaan naista semmoisena olentona, jota voidaan käyttää epäsiveellisyyteen, niin toiselta puolen kristikunta on antanut naiselle semmoisen vapauden, jota muhamettilainen maailma ei osaa ajatellakaan. Kuten muhamettilaisilla, samoin hindulaisilla Indiassa on haaremsa. Jos taas menemme semmoisen kansan, kuin tibetiläisten luo, niin huomaamme, että heillä avioliitto on aivan toisenlainen laitos, kuin näissä toisissa maissa, sillä siellä vaimoilla on useampia miehiä.

Tällä tavalla – pysyäksemme nykyaikaisissa oloissa – huomaamme, että maailmassa on erilaisia käsityksiä, aivan syvästi erilaisia siveellisiä käsityksiä avioliitosta ja sen pyhydestä ja puhtaudesta. Ja jos tahtoisimme avioliittoa

arvostella, jos tahtoisimme sitä tutkia, pohtia, silloin meidän on sitä paras pohtia eri näkökannoilta, ei asettua jyrkästi jollekulle uskonnolliselle kannalle, ei millekään ennakkoluulolle, joka sanoo: tuo ja tuo on ainoa oikea tapa arvostella avioliittoa, kaikki muut ovat jo itsessään vääriä. Meidän on pikemmin asetettava puolueettomalle, tieteelliselle kannalle. Ja me huomaamme, kuinka viime aikoina tässä meidän kristikunnassamme on esiintynyt tiedemiehiä, ajattelijoita, tutkijoita, jotka ovat koettaneet käsitellä avioliittokysymystä tieteellisesti tutkittavana asiana, sillä he ovat huomanneet, etteivät yksin ihmiset elä avioliitossa, vaan on eläintenkin kesken jotain, joka muistuttaa avioliittoa. Sentähden he ovat ajatelleet, että avioliitolla, joka ihmisten kesken on jonkinlainen yhteiskunnallinen laitos, on pohjansa eläinten maailmassa jossakin aivan luonnollisessa asiassa. Ja mikä se on, josta uskonnollisissa ennakkoluuloissa ei ole tahdottu niin selvästi puhua? Se on, että ihmiskunnan lisääntyminen tapahtuu kahden sukupuolen välityksellä. Ihmiset ovat jakautuneet kahteen sukupuoleen, ja elämä ei pysyisi hengissä, elleivät ihmiset jatkaisi sukua. Tieteelliset tutkijat ovat koettaneet tuumata, millä tavalla avioliitto yhteiskunnallisena laitoksena on vähitellen kasvanut tästä luonnollisesta alustasta. Ja he ovat silloin, kuten meidänkin täytyy, pakoitettut tunnustamaan, että tätä kysymystä ratkaistessa täytyy ottaa huomioon erilaisia asioita: ensin tuo luonnollinen suvun jatkaminen, mutta sitten toisena momenttina tuo erikoisen tärkeä asia, joka juuri johtuu suvun jatkamisesta, nim. lasten syntyminen maailmaan. Useimmiten eläinten kesken on sillä tavalla, ettei ole avioliittoa, koiraat ja naaraat yhtyvät, jonka jälkeen koiraat eivät enää tiedä mitään naaraista, poikaset syntyvät, ja ne ovat sitten tuon emän hoidossa niin kauan, kuin eivät itse pysty hankkimaan ruokaa. Sen jälkeen on kaikki perhe-elämä lakannut. Ja kun emä uudestaan synnyttää

poikasia, voi niiden isä olla aivan toinen, kuin edellisellä kerralla.

Sentähden on inhimillisessä maailmassa otettu huomioon myöskin lapset ja on tultu siihen, että lapset itse asiassa ovat melkein kaikista tärkein momentti avioliitossa. Lapset ovat siinä niin tärkeitä, että heidän olemassa olonsa itse asiassa määrää avioliiton ehdottomasti pysyväksi institutioksi. Perhe, koti täytyy olla olemassa lapsia varten, sentähden lapsia ei saa synnyttää maailmaan, ellei voi heille tarjota kotia. Tämmöinen siveellinen näkökanta on saanut enemmän alaa nykyaikana. Sentähden monet nykyajan ajattelijat koettavat etsiä toista ratkaisua tälle kysymykselle: eikö näistä lapsista voitaisi pitää huolta toisella tavalla? Voisihan olla niin, että jotkut laitokset ottaisivat lapset huostaansa, jolloin ei tarvittaisi perheitä, kaikki ihmiset olisivat yhteiskunnan jäseniä. Mutta meidän ei tarvitse mennä muuta kuin omaan itseemme, kun huomaamme, olisiko meistä ollut hyvä, jos olisimme kasvaneet jossakin kasarmissa ilman oman äidin hoitoa. Tuntuisiko meistä, että se olisi ihanampaa kuin semmoinen koti, josta me voimme luoda itsellemme kuvan, vaikei meillä olisi semmoista kotia ollutkaan, nim. koti, jossa oikeus ja ymmärtämys vallitsee? Minä luulen, että useimmat meistä vastaavat sillä tavalla, kuin useimmat tutkijat vastaavat: koti ja perhe-elämä on juuri lapsia varten niin sanomattoman tärkeä.

Mutta samalla silloin tulee esille kolmas momentti avioliitossa, nim. kysymys avioparin, isän ja äidin onnesta. Kokemus on nim. näyttänyt sen, että lapsille jää rikkinäinen sydän koko elinajaksi, jos he ovat omassa kodissaan nähneet vihaa, ylenkatsetta, kylmyyttä, työkeyttä, jos ovat nähneet, että isä kohtelee äitiä, kuin huonekaluja, tai että äiti on isälle aivan kylmä ja pelkää hänen lähestymistään. Jos sitä lapset ovat saaneet kokea, silloin heille ei ole jäänyt ehjää kuvaa harmoonisesta avioliitosta, vaan kyynillinen kuva elämästä ja sisällä kysymys: eikö ole mitään onnea, rakkautta maailmassa.

Kodin ja siis yhteiskunnallisen avioliitto-institution yhteydessä on näin ollen erinomaisen tärkeä kysymys kontrahenttien, avioliittoparin onnesta. Jos he eivät ole onnellisia, silloin koti ei ole onnellinen, silloin lapset eivät saa, mitä tarvitsevat, ja silloin avioliitto yhteiskunnallisena laitoksena muodostuu kysymysmerkiksi, probleemiksi. Sentähden näemme, että on olemassa maa, missä tämä avioliittokysymys on otettu niin yksinkertaisen käytännölliseltä kannalta, että on ikäänkuin sanottu näin: jos kahden ihmisen avioliitto ei ole onnellinen, on avioliitto turha, se on ilman „raison d'etre“. Tämä maa on Ameriikka. Siellä on tultu siihen, että avioero pitää olla mahdollisimman helppo. Mehän luemme kaikista pilalehdistä kaikenlaista avioliitosta ja avioerosta; ei tiedä, millä hetkellä joku tuttava on mennyt avioliittoon, vai onko jo ennättänyt erota ja mennä toisen kanssa naimisiin. Näin yksinkertaisen käytännöllisellä tavalla on Ameriikasaa koetettu ratkaista tämä kysymys. Siellä ei tätä kysymystä silti ole otettu aivan kevytmielisenä ja pintapuolisena asiana: eivät he ole sitä näin ratkaisseet sitä varten, että he yleensä kyynillisesti halveksisivat koko ihmiskuntaa, vaan päinvastoin me näemme, että Ameriikassa on se hyvä puoli, että siellä on koetettu mennä niin pitkälle, kuin ovat osanneet, naisen kunnioittamisessa. He sanovat: näin helppo avioero johtuu siitä, että me kunnioitamme naista niin paljon, ettemme tahdo häntä lailla sortaa, emme tahdo lain varjolla polkea naisen vapautta. Vanhassa, mädässä Euroopassa naista sorretaan, siellä pidetään naista, kuin kauppatavaraa, siellä mies sanoo: „minulla on laillinen oikeus käyttää sinua esim. himojeni tyydykkeenä. Meillä nainen on vapaa, miehen täytyy avioliitossa olla hyvin varuillaan, ettei millään tavalla sorra vaimoaan, hänen pitää vaimoaan kunnioittaa, ihailta, pitää vähän kuin jumalattarena. Mies tietää joka hetki, että ellei hän ole hieno vaimolleen, niin vaimo menee ja eroo. Siksipä kokemus osoittaa, että avioliitot ovat hyvin usein onnellisia.

Näin väittävät ameriikkalaiset. Ja tilasto osoittaa, että Ameriikassa avioerot tapahtuvat enimmäkseen kaikista ylemmissä luokissa, upperissa piireissä, joissa ihmiset ovat väsyneet, eivät ymmärrä, että maailmassa olisi muuta, kuin nautinnoita; ja tämä nautinnonhalu aina kaipaava vaihtelua, sentähden he eivät kauan jaksaa olla yhden ihmisen parissa. Näin sanovat statistikot. Sitten on myös toinen luokka, neekerit, jotka käyttävät avioeroa hyväkseen. Mutta muuten muut ihmiset elävät verrattain onnellisissa avioliitoissa. Siellä ei ole niin hirveitä konflikteja, kuin vanhassa Euroopassa. – Näin ameriikkalaiset väittävät.

Jos emme tahdo tutkia tätä avioliittokysymystä tavalliselta uskonnolliselta, ei jokapäiväiseltä eikä tavalliselta tieteelliseltä kannalta, vaan siltä kannalta, jota meidän on ollut tapana nimittää salatieteelliseksi, ottamalla huomioon näkymättömän maailman asioita, silloinkin meidän on paras kuitenkin katsella tätä kysymystä eri puolilta ja tutkia siis avioliittoa sekä yksilöiden onnen kannalta kysymällä: milloin kaksikin ihmistä voi olla onnellisia sisäisesti, näkymättömän maailman kannalta – että lasten kannalta kysymällä: mikä tehtävä on avioliitolla lasten kannalta, ja kuinka lasten kannalta avioliitto voi vastata tarkoitustaan – ja vielä kolmanneksi kysymällä, mikä tehtävä ja tarkoitus avioliitolla mahdollisesti voi olla henkisen kehityksen kannalta, tavallaan siis uskonnolliselta kannalta. Sillä muistakaamme: meidän oma Mestariimme ja Vapahtajamme, Jeesus Kristus ja samalla monet muut ihmiskunnan vapahtajaolennot ovat lausuneet jyrkkänä mielipiteenään, että avioliitto on jotakin niin pyhää, ettei sitä pidä purkaa. Siitä sitten esim. kristilliset kirkot ovat saaneet omat käsityksensä ja omat jyrkkyytensä.

Meidän on siis velvollisuus kysyä, millä tavalla avioliitto voi palvella henkistä kehitystä, ja minkälainen avioliitto sitä palvelee, ja mitä varten avioliitto henkisen kehityksen kannalta mahdollisesti vaatii uskollista pysyvyyttä. Meillä on täten

kolme näkökantaa, joita tulisi pohtia. Mielestäni on parasta, että aloitamme tuosta näkökohdasta, joka on saanut niin paljon jalansijaa Ameriikassa ja joka myös elää ihmisten mielikuvituksessa kaikkialla, erikoisesti myös meillä kristikunnassa, nim. siitä, joka koskee avioliiton onnea. Aloittakaamme siitä ja koettakaamme käsitellä asioita aivan tieteellisesti, älkäämme hämmästykö mitään tieteellisiä johtopäätöksiä.

Nyt me siis kysymme vain, koska kaksi ihmistä voi olla onnellisia ja kuinka paljon sitä onnea pitää olla. Jokaisen ihmisen sielussa elää tuommainen käsitys avioliitosta: jos se jotakin on, pitäisi sen olla myös onnea. Minkätähden minä perustaisin kodin toisen ihmisen kanssa, jos ei siitä ole onnea? – Tämä onnen vaatimus avioliiton yhteydessä on nykyajan ihmisellä niin selvänä, että hyvällä syyllä voimme sitä asiaa pohtia.

Avioliittohan perustuu siihen, että kaksi ihmistä eri sukupuolta liittyy yhteen. Onko tällöisellä vastakohtien yhteenliittymisellä jokin sisäinen, näkymätön, niin sanoaksemme kosmillinenkin kantavuus? Onko tämä kahtena sukupuolena oleminen ainoastaan ruumiillinen ominaisuus ihmisillä, vai onko se syvempää? Luulen varmasti, että jokainen nykyajan ihminen sanoo: ei tämä ihmisten sukupuolinen erikaltaisuus, rajoitu ainoastaan heidän fyysilliseen ruumiiseensa, kyllä sillä on paljon syvemmät juuret. Mies sekä ajattelee että tuntee eri tavalla kuin nainen ja päinvastoin. Näin nykyaikana useimmat väittävät ja uskovat. Ja vaikka nykyaikana myöskin uskotaan siihen, että sukupuolisuuudesta huolimatta me yksilöinä, inhimillisinä olentoina olemme – hyvin toistemme kaltaisia, niin että me jossakin minuudessamme saatamme ajatella ja tuntea aivan samalla tavalla ja tuntea ainoastaan olevamme yksilöitä ihmiskunnassa, tuntea olevamme ihmisiä, ei miehiä eikä naisia, on tämä toiselta puolen siksi syvällä meissä, että monet monet ihmiset

eivät sitä inhimillistä minuutta edes löydä. Useimmat ihmiset ehkä tuntevat juuri olevansa, miehiä tai naisia. Ja mikä se silloin on tuommoisena silmiinpistäväänä ominaisuutena miehissä ja naisissa, joka erottaa heidät toisistaan? Ylimalkaisesti sanoen mies on toiminnan haluinen, itsetietoinen, ajatteleva, järkevä olento, työn haluinen, taistelija, haavoittaja, hävittäjä, myöskin rakentaja ja luoja. Nainen taas on enemmän tunteva olento, hellä, haavoja lääkitsevä, parantava, inspiroiva, semmoinen, joka ihailee, uskoo ja odottaa silloin, kun mies toimii. Ja tämä on siksi syvällä ihmisissä että useimmille on vaikea löytää sitä inhimillistä, yleistä, sukupuolesta riippumatonta minuutta, joka on vielä kaiken tämän takana.

Kun me katselemme ihmistä kokonaisuutena, ei ainoastaan näkyväisenä, vaan myöskin näkymättömänä olentona, silloin tulemme siihen näkemykseen ja johtopäätökseen, että hyvin syvällä, erikoisesti syvällä on hänen samankaltaisuutensa, ja että melkein kohta, kun hän lähtee ulos varsinaisesta kodistaan, Isän Jumalan helmasta, hän jo muodostuu kaksinaiseksi. Mikä on ihmisen kaikista syvin Itse? Sitä me nimitämme Jumalan Pojaksi. Sitä nimitetään ehkä myös Jumalan lapseksi, mutta minusta Jumalan Poika, jonka Jeesus Kristus esim. valitsi, on niin hyvä sentähden, että siinä nimessä jo kaikki sukupuolieroitus tulee mitättömäksi. Jos kaikki ovat Jumalan Poikia, silloin ei ole mitään muuta, mutta jos puhutaan, että kaikki ovat Jumalan lapsia, voidaan ajatella, että toiset ovat poikia, toiset tyttöjä.

Ihminen on siis syvimmässään Jumalan Poika eli, kuten myös sanomme, Kristus, vapahtajaolento, hän on syntynyt Isästä. Se merkitsee, että hän on suuren Elämän, kaikkiallisen Elämän, sen suuren salaisuuden synnyttämä, yhtä sen kanssa, aivan kuin osa siitä. Niinkuin Poika on lähtenyt Isästä, niin on ihmisen henki lähtenyt Jumalan Hengestä, ihminen on lähtenyt siitä suurestaysteriosta, suuresta Elämästä, joka on kaiken

takana. Ihmisessä piilee siis kaiken olemassaolon salaisuus, ihminen on alkuperältään, sisimmässään Jumalan Poika. Hän elää autuuden maailmassa; Jumalan, itse Elämän helmassa ei voi olla mitään muuta kuin autuutta ja harmoniaa, sentähden kaikki Jumalan Pojat ovat Isässä yhtä, kaikkien kesken vallitsee täydellinen sopusointo. Mutta ihminen, joka on Jumalan Poikana syntyisin Isästä, on kokematon, ei tunne itseään, ei voi mitään tehdä. Hän on Jumalasta syntynyt, hän elää autuuden tilassa, mutta hän ei mihinkään pysty, hän ei siis oikeastaan ole tietoinen onnesta, ei itsetietoinen, hän ei voi tehdä työtä onnensa puolesta, ei onnellistuttaa toista; hän ei semmoiseen kykene, hän on vain, koska hän on Jumalasta syntynyt. Mutta elämän tarkoitus on siinä, että tämä jumalallinen olento, henki, Jumalan Poika, oppisi itsensä tuntemaan, tulisi tietoiseksi omasta olemuksestaan, toisin sanoen oppisi rakastamaan ja työtä tekemään maailmankaikkeudessa. Sentähden Jumalan Poika astuu alas maailmaan, sentähden henki, joka on Jumalasta syntynyt, ilmenee jumalallisessa maailmassa, pukeutuu aineeseen, kuten sanotaan. Jumalassa ei ole ainoastaan tämä hengen salaisuus ja hengen synnyttämisen salaisuus, Jumalassa on myöskin olemisen salaisuus, ilmenemisen salaisuus, sentähden aina maailmaa luodaan. Jos olisi vain tuo suuri Elämä yhtenäisenä ja kaikki olennot siitä syntyisin yhtä sen kanssa, ei olisi mitään ilmennystä, maailmaa. Mutta siinä piilee toinen salaisuus, aineen, ilmennyksen salaisuus, sentähden aine ja henki yhdessä ilmentävät maailmaa. Ja aine se on juuri tuo jumalallisessa elämässä piilevä ilmennyksen taikavoima. Ei se ole mitään ijankaikkisen pieniä palloja, jotka yhdessä muodostavat aineen, ei ainetta semmoisessa merkityksessä ole olemassa. Aine on juuri jumalallisen elämän ilmennyksen taikavoima. Se on aineellinen salaisuus, jota me opimme käyttämään, mutta emme ratkaisemaan. Sentähden nuo kuolemattomat, ijankaikkiset Jumalan Pojat, jotka Isän helmassa syntyvät, laskeutuvat

aineeseen, menevät siihen jumalalliseen ilmennykseen, maailmaan, joka voi heitä opettaa työtä tekemään ja rakastamaan, työtä tekemään ja työllä auttamaan, luomaan onnea ympärille. Heidän elämäntaipaleensa on pitkä, ennenkuin he ovat pukeutuneet semmoiseen muotoon, jota nimitämme ihmisiksi. Ihminen on vihdoinkin se muoto, jossa Jumalan Poika, Kristus, voi saavuttaa tietoisuuden. Vasta ihmisen, ristiinnaulitun Vapahtajan, ruumiillisessa muodossa voi Jumalan Poika päästä tietoiseksi itsestään ja Isästä. Sentähden ihmistä on sanottu luomakunnan kruunuksi, sentähden ihmisen muoto on niin tärkeä.

Kun me katselemme ihmistä kokonaisena olentona, sekä näkyväisenä että näkymättömänä, huomaamme, kuinka hän ilmennyksessä muodollisena olentona on moninkertainen ja kuinka hänessä silloin on heti jo sisällä korkealla ikäänkuin sukupuolinen erilaisuus. Teosofisessa kirjallisuudessa puhutaan tavallisesti ihmisen 7:stä prinssiipistä, mutta niistä usein alkava teosofinen tutkija ei ole saanut mitään kokonaista kuvaa. Koetan antaa tässä nyt ihmisestä kuvan, joka mielestäni on helppotajuinen ja yksinkertainen, mutta samalla sisältörikas.

Jos ihminen sisimmässään on Jumalan Poika, niin se on, kuin tuota Jumalan poikuutta ympäröisi hänen kolminkertainen inhimillinen henkensä. Tämä kolminaisuus on tuttu kristikunnassa. Kaikki ovat siitä yhtä mieltä, että ihminen tajuisena olentona tahtoo, tuntee ja tietää. Nyt tämä kristillinen kolminaisuus on aivan sama, kuin teosofisissa kirjoissa tavattava itämaalainen kolminaisuus: atma = tahto, Buddhi = tunto, manas = tieto. Ihminen on tahtova, tunteva ja tietävä olento. Tämä on hänen psykologinen kolminaisuutensa, ja se on jo ulkopuolella tätä Jumalan Poikaa hänessä. Jumalan Poika on tämän sisällä, takana, kuten jonkinlainen ydin kuoressa. Mutta eihän ihminen ole tällainen paljas psykologinen henkiolento, hän on ilmennyt ruumiillinen olento. Me huomaamme, kuinka nuo kolme perusominaisuutta hänessä

pukeutuvat aineeseen, ympäröivät itseään jonkinlaisella verholla, kukin eri verholla. Me näemme, kuinka tuo ihmisen tietopuoli pukeutuu semmoiseen verhoon, jota me nimitämme älyruumiiksi, ja kuinka silloin tämä ihmisen psykologinen ajattelu, tietämisominaisuus, on aivan kuin elämänä, henkenä, tuossa mentalisessa verhossa eli älyruumiissa. Siten me heti, kun katselemme ihmistä näkymättömänä olentona, huomaamme hänen tietopuolessaan kaksi puolta, hänen ajatteleva minänsä elävänä ja se verho, johon se on pukeutunut. – Me puhumme verhosta, aineellisuudesta, mutta muistamme aina, että aineellisuus on ainoastaan Jumalan ilmennyksen taikavoima.

Sitten otamme ihmisen psykologisen olemuksen toisen puolen, buddhin eli hänen tuntuolensa. Me huomaamme, kuinka siinäkin on heti kaksi eri asiaa, nim. tunto itse elävänä elämänä ja sitten jonkunlainen astralinen verho, aineellisuus, joka sitä ympäröi. Ja samoin kuin tuo manas-elämä on heikkona mentalisessa käyttövälineessään, samoin buddhinen on astralisessa käyttövälineessä. Sitten on kolmas, atma. tahto, joka on sekin laskeutunut aineeseen, ja se on ihmisen fyysillinen ruumis, mutta hänen tahtonsa on heikko, heikko salaisuus sen sisällä ja takana. Se on jotakin niin heikkoa, ettei ihminen ole siitä paljon tietoinen. Hän on ainoastaan tietoinen tästä fyysillisestä ruumiista käyttövälineenä, ja se on oikeastaan kaikista kehittynein käyttöväline. Sentähden me voimme sanoa, että jos ihminen on Kristus-olento eli Jumalan Poika, kuin tähti tuossa kaikista sisimmässään niin sen ympärillä on hänen kolminaisuutensa, tahto, tieto ja tunto, mutta se on sitten heijastuneena alas aineeseen, että itse asiassa voimme erottaa vaikka kuusi heijastusta. Ensimmäinen atman, tahdon heijastus tässä fyysillisessä ruumiissa, ja atma silloin, joka on tuolla ihmisen henkiolemuksessa omalla tasoltaan, on tässä fyysillisessä ruumiissa heikkona salaisuutena. vaikkakin elämän ylläpitäjänä, sitten buddhi, tunto, on taas

astraliruumiiseen laskeutunut, mutta siinäkin on buddhi itse salaisuutena, siemenenä vain, ja sitten manas, ajatus, tieto, joka on ilmennyt mentalisessa ruumiissa, mutta siinäkin todellisuudessa vain heikkona salaisuutena, kuin liekkiä, joka lepattaa. Täten saamme, jos tarkat tahdomme olla, vaikka 10 prinssiippiä ihmisessä, mutta käytännössä emme tarvitse puhua, kuin 6:sta ja sitten takana seitsemäs, jonka sisin olemus on Kristus. Nämä kuusi prinssiippiä ihmisessä ovat ensin tietolinjaa pitkin hänen älyruumiinsa, sitten tuntupuolella on astraliruumis, jossa on alempi ja ylempi astraliruumis, alempaa nimitetään himoruumiiksi, ylempää tunneruumiiksi, ja sitten tahtolinjaa pitkin on fyysillinen, toiminnan ruumis ja sen näkymätön puoli eetteriruumis, jossa tahto on salaisuutena kätöksä.

Kun nyt pidämme tämän ihmisen konstitutionin mielessämme – muuten emme ihmistä ymmärrä emmekä osaa arvostella – silloin me myöskin voimme tehdä sen havainnon, että kaikissa elämän puolissaan tässä omassa olemuksessaan ihminen etsii vastakohtaansa ollakseen onnellinen. Kaksi ikuista jumal'olentoa voi olla onnellista ainoastaan siinä määrin, kuin voivat sulautua toisiinsa. He etsivät siis oma vastakohtaansa. Mutta taas kaikissa noissa elämänpuolen ilmauksissa, käyttövälineissä, ihminen etsii samaisuutta. Tästä laista on erotettava ainoastaan hänen sisin Jumalan poikuutensa, jota myös monadiksi sanotaan, ja hänen näkyväinen fyysillinen ruumiinsa; ne jäävät vähän ulkopuolelle tätä jaoittelua. Me tulemme kohta ymmärtämään näitä suhteita, kun, otamme esimerkkejä.

Jos on kaksi nuorta ihmistä, poika ja tyttö, molemmat siinä ijässä, että ovat sukupuolisesti kypsiä, silloin he helposti rakastuvat toisiinsa sukupuolisesti. Me tiedämme, että jos nuori mies on kauan erillään koko naissukupuolesta ja sitten tulee maailmaan, missä on naisia, niin hän rakastuu ensimmäiseen naiseen, minkä näkee. Hän osaa sitä vähemmän valikoida, mitä

enemmän hän on uppoutunut sukupuolisuuteen. Sukupuolivoimat ovat hänessä voimistuneet yksin ollessa, ja kun hän tulee maailmaan, niin hän voi ihastua ensimmäiseen vastaan tulevaan naiseen. Ja nuoruudessa on juuri tavallista, että nuori mies ja nainen rakastavat toisiansa sillä tavalla, että ihastuvat toisiinsa, vaikka eivät tiedä, miksi. Ja mitä silloin heidän mielikuvituksensa tekee? Se ei kykene muuta, kuin luomaan ihannetta tuosta toisesta. He ovat sukupuolivoiman suggestionin alaisia ja silloin he tietysti näkevät ihanteen toisissaan. Sentähden on nuorten rakkaus niin runollinen, niin tuore, raitis, välitön, viaton, he eivät tunne maailmaa eivätkä toisiaan. Mutta mikä tavallisesti on seurauksena, jos he pääsevät naimisiin? Jonkun ajan perästä ihmeellinen herämys, sillä he olivat inhimillisinä olentoina, ajattelevina ja tuntevina olentoina rakastuneet omaan ihannekuvaan, joka heitä viehätti; se, mikä pakoitti heidät yhteen, oli sukupuolinen voima. Nyt, kun he ovat naimisissa, huomaavat he, ettei toinen vastaakaan sitä ihannetta, heidän ajatuksensa käyvät eri suuntiin, koko heidän käsityksensä elämästä on aivan erilainen, he heräävät suurimpaan onnettomuuteen, kuten he sanovat, ja koko avioliitto on mennyt rikki.

Sentähden viisaat ihmiset sanovat, ettei koskaan pidä mennä naimisiin tuossa ensimmäisessä rakkaudessa, vaan pitää odottaa, sillä on tavallista, että jonkun ajan perästä tuo ensi rakastuminen haihtuu, kuolee itsestään; nuori poika ajattelee, kuinka hän saattoi olla niin ihastunut tuohon tyttöön ja samoin tyttö ajattelee. Ja jos eivät ole ennättäneet mennä naimisiin, ovat he päässeet kuin onnettomuudesta. Ja jos kaksi ihmistä joutuu yhteen ja tekevät sen huomion jonkun ajan kuluttua, että olivat menneet naimisiin luonnonvoiman pakoituksesta, mutta tuntematta toisiaan, niin koska heillä on avioliittovelvollisuus edessään, saavat he mukautua. Ja sitten, kun he koettavat mukautua ja sopeutua, huomaavat he, että on niitä yhtymäkohtiakin, ja ne tekevät lopulta heistä kaksi ystävää. Ja

itse asiassa pidetään erittäin onnellisena avioliittona sitä, jossa avioparit löytävät toisensa ystävinä. Useimpien ihmisten mielestä on haihtunut olemattomiin ajatus sukupuolisuuteen perustuvasta, ylimaallisesta onnesta, joka kyllä elää nuoren ihmisen sielussa. Nuori ihminen kuvittelee, että on semmoinen rakkaus, joka tekee hänet niin onnelliseksi, että aina on, kuin olisi hän morsian tai sulhanen. Mutta useimmat vanhat ihmiset ovat tulleet siihen, ettei semmoista onnea ole olemassa. Romaaneissa sitä kyllä on, mutta ne viisaasti kyllä aina loppuvat siihen, että: ihmiset saavat toisensa, sillä jos verhoa nostettaisiin ylös vähän ajan perästä, ei olisi enää niin kaunista kuvaa. Tietysti tuo taistelu saamisen puolesta on runollista ja viehättävää.

Vanhat ihmiset sanovat: tuota runollista onnea ei ole olemassa, mutta se on jotakin, jos kaksi ihmistä on ystäviä, jos he oppivat luottamaan toisiinsa, huomaavat, että heillä on yhteinen päämäärä: mies hankkii rahoja ja nainen käyttää niitä oikein. Siinä on yhteinen harrastus ja se luo onnea. Ja varmasti se luo onnea, jos miehellä ei ole mitään muuta harrastusta, kuin koti, eikä myöskään naisella. Siitä syntyy yhteinen luottamus ja onni.

Nyt minä lausun sen ihmeellisen väitteen, että nuo nuoret ihmiset nuoruutensa ensimmäisissä unelmissa eivät ole erehtyneet, vaan semmoinen onni, josta he uneksivat, on mahdollinen. Sitä ei ole vielä paljon maan päällä nähty, mutta sitä tullaan näkemään. Mitkä sellaisen onnen ehdot ovat ja miten niiden ihmisten tulee toisiinsa suhtautua, siitä tahdomme puhua ensi kerralla.